

ÖNSÖZ

Bu çalışma, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalında doktora tezi olarak hazırlanmış, Prof. Dr. Rayegân Kender ve Yrd. Doç. Dr. N. Bülent Sözer danışmanlıklarında yazılmış, 20.07.2015 tarihinde Prof. Dr. Rayegân Kender, Prof. Dr. Nami Barlas, Prof. Dr. Serap Helvacı, Prof. Dr. Ali Cem Budak ve Yrd. Doç. Dr. N. Bülent Sözer'in oluşturdukları jüri önünde savunulmuş ve de jürideki değerli Hocalarımla eleştirileri doğrultusunda nihai halini almıştır.

Bu çalışmanın hazırlanmasında birçok kişiye teşekkür borçluyum. Önce, doktora eğitimimden bugüne kadar her türlü desteği ve ilgiyi gösteren değerli tez danışman hocalarımla Prof. Dr. Rayegan Kender'e ve Yrd. Doç. Dr. N. Bülent Sözer'e teşekkürü borç bilirim. Tez İzleme Komitesinde yer almayı kabul eden, bu süreçte bana destek olan Prof. Dr. Serap Helvacı Hocama ve değerli vakitlerini bana ayırarak tezimi inceleyen, görüş ve eleştirileri ile kitabın basılmasına kadar ki tüm süreçte önemli ve çok değerli katkılarda bulunan değerli Hocalarımla Prof. Dr. Nami Barlas'a ve de Prof. Dr. Ali Cem Budak'a da teşekkür ederim.

Lisans eğitimim ve sonrasında bana destek olan kıymetli Hocam ve Sayın Dekanım Prof. Dr. Haluk Kabaalioğlu'na da müteşekkirim. Başta kendisinin, Sayın Dalan Ailesinin ve de Yeditepe Üniversitesi'nin (Kuru-cu Rektörümüz merhum Prof. Dr. Ahmet Serpil'in de) sağladığı imkânlar ile yurt içi ve yurt dışı eğitimlerimi tamamlamış bulunmaktayım. Bu geniş ve güzel ailenin bir parçası olmama imkân verdikleri için çok mutluyum.

Yararlanılan eserler ve Yargıtay Kararları bu kitabın ortaya konmasında önemli yer teşkil etmektedir. Bunlara ivedi şekilde erişmemde büyük katkısı olan Bakırköy 1. Ticaret Mahkemesi Sayın Hâkimi Mustafa Akın Bey'e, Yeditepe Üniversitesi Bilgi Merkezi Müdürü dostum Handan Çelik'e ve değerli çalışanlarına katkılarından dolayı teşekkür ederim.

Tanıştığımız ilk günden beri beni hep destekleyen, özellikle bu çalışmamda Almanca kaynaklara erişmemde gösterdiği fedakâr katkılarından dolayı Yrd. Doç. Dr. Cihan Avcı Braun'a ne kadar teşekkür etsem azdır.

Tez çalışmalarının yoğun mesai gerektirdiği kadar psikolojik olarak da etkileyici süreçler olduğu bilinir. Bu süreçler, etrafınızda size destek olan aileniz ve aile kadar yakın dostluklarınız olmazsa aşılması daha güç süreçlere dönüşebilir. Ben kendimi bu konuda şanslı hissedenlerdenim çünkü Yrd. Doç. Dr. H. Afşın İlhan ve ailesi bu süreçte hep yanımda olmuştur ve önümüzdeki uzun yolu beraber yürüyeceğimize beni inandırmışlardır.

Elbette en büyük desteği ise Aksoy ve Yavaş ailelerinden gördüğüm yadsınamaz. Desteğe ihtiyacım bulunduğu bu dönemde, koşulsuz yanımda olan annem Sevin Yavaş'ın ve Dr. Kamil Yavaş'ın ve elbette eşim Seher Yavaş'ın hakkını ne yapsam ödeyemeyeceğimi biliyorum. Umarım bu içten teşekkür bir nebze de olsa borcumu ödememde katkıda bulunur. İyi ki varlar...

Son olarak çalışmamın kitap olarak yayınlanmasında emeği geçen On İki Levha Yayıncılık A.Ş. yetkilileri Sayın Erol Öz'e, Demet Nakıp'a ve diğer tüm personeline teşekkür ederim.

Yrd. Doç. Dr. Aksoy Yavaş
Feneryolu, 15.03.2016

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	VII
İÇİNDEKİLER.....	IX
KISALTMALAR.....	XIII
YARARLANILAN ESERLER.....	XVII
GİRİŞ.....	1

Birinci Bölüm KONTEYNER ve KONTEYNER ile YÜK TAŞINMASI

1.1. Konteyner	11
1.1.1. Tarihi Gelişimi	11
1.1.2. Tanımı.....	15
1.1.3. Hukuki Niteliği.....	18
1.1.4. Türleri.....	24
1.1.5. Tanımlama Sistemi (Container Identification System).....	26
1.2. Konteyner ile Yük Taşınması.....	27
1.2.1. Sözleşmenin Tarafları ve Fiilî Taşıyan.....	27
1.2.1.1. Taşıtan.....	27
1.2.1.2. Taşıyan	28

1.2.1.3. Fiili Taşıyan.....	32
1.2.2. Faydaları ve Sakıncaları.....	36
1.3. Konteyner ile Yük Taşınmasına İlişkin Özellik Arz Eden Hususlar	38
1.3.1. Konteynerin Seçimi.....	38
1.3.2. Yükleme ve İstif.....	41
1.3.3. Boşaltma.....	50

İkinci Bölüm

TAŞIYANIN KAYIPTAN veya HASARDAN DOĞAN SORUMLULUĞUNUN KOŞULLARI, NİTELİĞİ ve SORUMLULUKTAN KURTULMA SEBEPLERİ

2.1. Genel Olarak.....	53
2.2. Taşıyanın Sorumluluğunun Koşulları	56
2.2.1. Yükün Kaybı veya Hasara Uğraması	56
2.2.1.1. Yükün Kaybı.....	57
2.2.1.2. Yükün Hasara Uğraması.....	62
2.2.2. Yükün Kaybının veya Hasarının Taşıyanın Zilyedliğinde Meydana Gelmesi.....	74
2.2.2.1. Tesellüm.....	75
2.2.2.2. Teslim.....	77
2.2.2.3. Gümrüğe Teslim	85
2.3. Taşıyanın Sorumluluğunun Hukuki Niteliği.....	96
2.4. Sorumluluktan Kurtulma Sebepleri	103
2.4.1. Genel Olarak.....	103
2.4.2. Sorumluluktan Kurtulmaya İlişkin CMR'de ve TTK'da Düzenlenen Genel Sebepler.....	106
2.4.2.1. Yükteki Özel Ayp.....	106
2.4.2.2. Taşıyanın veya Gönderilenin Kusuru	109

2.4.2.3. Taşıtanın veya Gönderilenin Talimatı	114
2.4.2.4. Taşıyanın En Yüksek Özeni Göstermesine Rağmen Kaçınamayacağı ve Sonuçlarını Önleyemeyeceği Olay	120
2.4.3. Sorumluluktan Kurtulmaya İlişkin Olarak CMR’de ve TTK’da Belirtilen Özel Sebepler.....	129
2.4.3.1. Genel Olarak.....	129
2.4.3.2. Yükün Ambalajsız veya Yetersiz Ambalajla Taşınması. 132	
2.4.3.3. Yükün Taşıtan, Gönderilen veya Bunlar Adına Hareket Edenler Tarafından Yüklenmesi (İstiflenmesi), İşleme Tabi Tutulması, Boşaltılması.....	136
2.4.3.4. Yükün Doğal Niteliği.....	146
2.4.4. Sorumsuzluk Kayıtları	151

Üçüncü Bölüm

TAŞIYANIN KAYIPTAN veya HASARDAN DOĞAN SORUMLULUĞUN KAPSAMI

3.1. Genel Olarak.....	157
3.2. Taşıyanın Sorumlu Olduğu Zarar Kalemleri ve Tazminat Miktarları.....	162
3.2.1. Kayıp Halinde	162
3.2.2. Hasar Halinde.....	168
3.2.3. Faiz	170
3.2.4. İade Olunacak Masraflar.....	173
3.2.5. Tazminatın Hesaplanmasında Esas Alınan Sınır - Kilogram Başına 8,33 Özel Hesap Birimi	179
3.2.5.1. Genel Olarak.....	179
3.2.5.2. Konteyner ile Yük taşınmasında Konteynerde Meydana Gelen Zararın Tazmininde 8,33 Özel Hesap Biriminin Uygulanması.....	189
3.2.6. Tazminat Miktarının Artması.....	193

3.2.6.1. Yükün Değerini Tazmindeki Üst Sınırının Arttırılması	193
3.2.6.2. Yükün Teslimindeki Özel Menfaatin Bildirilmesi.....	196
3.2.7. Taşıyanın (Kastı veya Kasta Eşdeğer Kusurunun Varlığı Halinde) Sınırlı Sorumluluktan Yararlanma Hakkının Kaybı..	199
3.2.7.1. Wilful Misconduct Kavramı.....	200
3.2.7.2. Kasta Eşdeğer Kusur Kavramı.....	203
3.2.7.2.1. Kasta Eşdeğer Kusur Bakımından İleri Sürülen Görüşler ve Taraf Devlet Uygulamaları	204
3.2.7.2.2. Türk Hukukunda Kasta Eşdeğer Kusur Kavramı	207
3.2.7.3. Türk Borçlar Hukukunda Kusur Kavramı.....	210
3.2.7.4. Türk Borçlar Hukukundaki Kusur Kavramı Bakımından Taşıyanın Kastı ve Kasta Eşdeğer Kusurun Değerlendirilmesi	213
SONUÇ	227